

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14 и 10/15), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА МЕДИЦИНСКОТО ЗГРИЖУВАЊЕ ПРИ РЕПЛАНТАЦИЈА НА
АМПУТИРАН ЕКСТРЕМИТЕТ ИЛИ ДЕЛ ОД ТЕЛОТО

Член 1

Со ова упатство се утврдува медицинското згрижување при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на ова упатство престанува да важи Упатството за практикување на медицина заснована на докази при реплантација на ампутиран екстремитет или дел од телото („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/13).

Член 5

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2708/1
27 февруари 2015 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

РЕПЛАНТАЦИЈА НА АМПУТИРАН ЕКСТРЕМИТЕТ ИЛИ ДЕЛ ОД ТЕЛОТО

МЗД Упатства
29.04.2013

- Основни правила
- Индикации за реплантација
- Прва помош
- Постоперативен третман и доцни проблеми
- Референци

ОСНОВНИ ПРАВИЛА

- На местото на повредата
 - Запри го крвавењето со компресивен завој. Крени го екстремитетот нагоре. Сите откинати делови од телото, треба да се соберат и да се земат заедно со пациентот. Сети се за можноста за реплантација. Индикации, види долу.
- Во ургентниот центар
 - Направи инспекција на чкунката и откинатите дел визуелно и ако е потребно палпирај внимателно со стерилни ракавици на рацете. Може да се направи и РТГ снимка.
 - Олади го ампутираниот дел.
 - Пациентот се транспортира брзо во местото каде што е можен финалниот оперативен третман. Јавете се на установата што ќе го згрижи пациентот кога го префрлате пациентот.
 - Да се разгледа размислувањето на пациентот за ползата од реплантацијата.

ИНДИКАЦИИ ЗА РЕПЛАНТАЦИЈА

- Апсолутни индикации кај сите пациенти
 - Палец
 - Ампутација на два или повеќе прсти
 - Дланка, рачен зглоб, дистална подлактица
 - Други делови на горен екстремитет коишто се остро пресечени
 - Уво, скалп, нос
 - Пенис
 - Кај деца речиси секој дел од телото
- Релативни индикации
 - Еден прст
 - Проксимален горен екстремитет (откинат)
 - Врвовите на прстите II-V
 - Стапало, потколеница, натколеница

ПРВА ПОМОШ

Чкунка

- По акциденталната ампутација прво мора да се пристапи кон третман за згрижување на животозагрозувачките последици (третман на хеморагичниот шок секогаш има приоритет).

- Се избегнуваат ревизии и лигатури (нервите и крвните садови може да се повредат).
- Нецелосно откинати делови кои сè уште се држат како витален резен, не се пресечуваат.
- Крвавењето на чкунката, речиси секогаш се запира кога е цврсто бандажирана и се држи подигната.

Откинат дел од телото

- Треба веднаш да се донесе, доколку бил оставен на местото на повредата;
- Делот не треба да се препарира или да се остави да се олади или исуши;
- Временскиот лимит за ревајуларизација изнесува 8 часа доколку ампутираниот дел содржи мускули или околу 16 часа за другите ткива (ладно време на исхемија)
- Делот се транспортира во сува, чиста, непропустлива ќеса, со ледена вода (да не е смрзната).

ПОСТОПЕРАТИВЕН ТРЕТМАН И ПОДОЦНЕЖНИ ПРОБЛЕМИ

- Процентот на успех е приближно 85%(60-96%) и зависи од механизмот на повредата.
- Потребна е физикална терапија со недели и месеци после реплантацијата;
- Функционално добри резултати се добиваат кај 70% од случаите;
- Две третини од пациентите имаат интолеранција на ладно во реплантираните делови (истиот проблем важи и за чкунката на ампутираниот дел)
- 20% имаат болка, која е помала во однос на преваленцата на фантомската болка во ампутираната чкунка.

РЕФЕРЕНЦИ

1. Waikukul S, Sakkarnkosol S, Vanadurongwan V, Un-nanuntana A. Results of 1018 digital replantations in 552 patients. *Injury* 2000 Jan;31(1):33-40
2. Sabapathy SR, Venkatramani H, Bharathi RR et al. Replantation surgery. *J Hand Surg Am* 2011;36(6):1104-10.

Автори: Pasi Paavilainen Article ID: ebm00347 (018.053) © 2014 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines 29.04.2013 www.guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирањето 2017 година.**

Ажурирал: Проф. д-р Миле Петровски
Координатор: Проф. д-р Катица Зафировска